

Madárvonulási adatok és jegyzetek Neerlangbroekből.

Br. SNOUCKAERT v. SCHAUBURG R.-től.

III. közlemény.¹

Vogelzugsdaten und Notizen aus Neerlangbroek.

Von Baron SNOUCKAERT v. SCHAUBURG.

III. Bericht.¹

Tavaszi vonulás 1906. — Fröhjárszug 1906.

- Febr. 15. *Corvus corax*.
 „ 19. *Turdus musicus*.
 Mart. 2. *Dendrocopus minor*.
 „ 4. *Motacilla alba*.
 „ 5. *Vannellus vanellus*.
 „ 17. *Pratincola rubicola*.
 Apr. 1. *Phylloscopus acredula*.
 „ 6. *Hirundo rustica*.
 „ 7. *Chloris chloris*.
 „ 7. *Motacilla flava*.
 „ 10. *Ciconia ciconia*.²
 „ 12. *Sylvia atricapilla*.
 „ 13. *Phylloscopus trochilus*.

- Apr. 13. *Anthus trivialis*.
 „ 20. *Coccothraustes coccothraustes*.
 „ 22. *Totanus ochropus*.
 „ 23. *Luscinia luscinia*.
 „ 23. *Ruticilla phoenicea*.
 „ 29. *Muscicapa grisola*.
 „ 30. *Cuculus canorus*.
 Mai. 5. *Micropus apus* (Amsterdam).
 „ 6. *Sylvia sylvia*.
 „ 6. „ *simplex*.
 „ 7. *Turtur turtur*.
 „ 7. *Oriolus oriolus*.
 „ 14. *Hypolais hypolais*.

Kiegészítő jegyzetek.

Január 3. 200-as csapat *Fringilla coelebs* és *montifringilla*. 5. *Fuligula hyemalis* juv. 8. *Botaurus stellaris*. 9. *Sturnus vulgaris* énekel. 17. *Turdus merula* először szól. 19. *Anas boschas* párban. 21. *Procellaria leucorrhoea*. 23. *Turdus pilaris* átvonul. 26. *Anser brachyrhynchus*. 27. *Botaurus stellaris*.

Február 1. *Procellaria leucorrhoea*. 2. *Gavia septentrionalis*. 3. *Fuligula hyemalis*. 5. Sok *Regulus* és *Aegithalus caudatus*; *Tyrnhula*. 6. *Larus marinus* juv. 7. *Turdus pilaris* vonul; 3 *Emberiza calandra*. 15. *Chrysomitris spinus*. 16. *Alca torda*; *Pyrrhula*. 17. *Stercorarius pomatorhynchus* juv., *Fringilla coelebs* először szól. 20. *Corvus corax*.

Március 3. *Columba oenas* ♀; *Accentor modularis* énekel; sok *Turdus pilaris* vonul északkelet felé, oly magasságban, hogy alig láthatók. *Sturnus vulgaris* százával. 6. Sok *Turdus pilaris*. 7. *Corvus cornix* szórványosan vonul északkeletnek. 8. *Turdus iliacus*

Ergänzende Notizen.

Januar 3. Ein Flug von 200 Stück *Fringilla coelebs* und *montifringilla*. 5. *Fuligula hyemalis* juv. 8. *Botaurus stellaris*. 9. *Sturnus vulgaris* singt. 17. Erster Gesang der *Turdus merula*. 19. *Anas boschas* gepaart. 21. *Procellaria leucorrhoea*. 23. *Turdus pilaris* zieht durch. 26. *Anser brachyrhynchus*. 27. *Botaurus stellaris*.

Februar 1. *Procellaria leucorrhoea*. 2. *Gavia septentrionalis*. 3. *Fuligula hyemalis*. 5. Viele *Regulus* und *Aegithalus caudatus*; *Pyrrhula*. 6. *Larus marinus* juv. 7. *Turdus pilaris* zieht durch; 3 *Emberiza calandra*. 15. *Chrysomitris spinus*. 16. *Alca torda*; *Pyrrhula*. 17. *Stercorarius pomatorhynchus* juv., erster Schlag von *Fringilla coelebs*. 20. *Corvus corax*.

März 3. *Columba oenas* ♀; *Accentor modularis* singend; viele *Turdus pilaris* ziehen sehr hoch, kaum sichtbar, Nordost. *Sturnus vulgaris* zu Hunderten. 6. Viele *Turdus pilaris*. 7. *Corvus cornix* zieht zerstreut Nordost.

¹ Az előzők Aquila IX. p. 171 és XII. p. 288.

² Párja csak 26 án érkezett

¹ Die vorangehenden sind in Aquila IX, p. 171 und XII, p. 288 enthalten.

² Das Paar kam erst am 26. an.

elvonulóban, 3 *Turdus viscivorus*, egyes *Corvus cornix* példányok. 12, 14, 20. Sok *Turdus pilaris*. 14. *Alca torda*. 20. *Larus marinus* juv. 26. *Corvus cornix* vonul. 30. *Columba oenas*; 150 *Columba palumbus* és sok *Turdus iliacus*.

Április 2. Sok *Turdus iliacus*. 4. Még 2 *Corvus cornix*. 8. Sok *Turdus iliacus*; 150 *Corvus frugilegus* északkeletnek vonul. 11. *Corvus cornix* utolsó példányok; *Turdus viscivorus* tojás (itt ritka!). 12. *Turdus musicus* és *merula* fészkek. 23. *Anas boschas* fiókák. 26. *Garrulus glandarius* még csapatban.

Május 6. *Turdus viscivorus* fészkek 3 anyányi fiókéval. 17. *Totanus hypoleucus* a kertemben; azelőtt sohase láttam.

Őszi vonulás 1906.

Július 24. *Tringa subarcuata* ♂ Texel szigetéről. Nyár derekán már több ízben kaptam ezeket a madarakat; ezek vagy igen korai vonulók, vagy pedig pár nélkül maradt kóborló példányok.

Augusztus 5. Még egy *Micropus apus*, következő napon ismét egy. 7 *Vanellus vanellus* → DNy. 9. Első *Accipiter nisus*; este *Caprimulgus europaeus*. 27. 2 *Scolopax rusticola*; tán itt lettek kiköltve, vonulóknak páratlanul koraiak volnának. 29 - 31. *Sylvia sylvia*, *Anthus pratensis* és *Pratincola rubetra* gyakoriak.

Szeptember 7. Sok *Hirundo rustica*; *Chelidonaria urbica* már nincs, mert az idevalók elvonultak. 8. Igen sok *Muscicapa grisola*. *Limosa lapponica* ♂ juv. A mezőkön rengeteg *Motacilla flava*, *Saxicola oenanthe*, *Alauda arvensis*. 9. Sok *Hirundo rustica*, *Chelidonaria urbica* nincs. 10. Kevés *Hirundo rustica* és *Muscicapa grisola*. 13. *Hirundo rustica* gyülekezése a falu tornyán. *Chelidonaria urbica* nincs. Még 2 darab *Muscicapa grisola*. Első *Muscicapa atricapilla* (itt nem fészkel); 3 *Turtur turtur*. 14. *Micropus apus*, kétségtelenül megkésített átvonuló. 16. Sok *Hirundo rustica* és néhány *Chelidonaria urbica*; 3 *Muscicapa grisola*, melyek másnap s itt voltak még. 17. Mindenütt sok *Hirundo*

8. *Turdus iliacus* im Abzuge; 3 *Turdus viscivorus*, einzelne *Corvus cornix*. 12, 14, 20. viele *Turdus pilaris*. 14. *Alca torda*. 20. *Larus marinus* juv 26. *Corvus cornix* ziehend. 30. *Columba oenas*; 150 *Columba palumbus* und viele *Turdus iliacus*.

April 2. Viele *Turdus iliacus*. 4. Noch 2 *Corvus cornix*. 8. Viele *Turdus iliacus*; 150 *Corvus frugilegus* ziehen Nordost. 11. Letzte Exemplare von *Corvus cornix*; Ei von *Turdus viscivorus* (hier selten!). 12. Nester von *Turdus musicus* und *merula*. 23. Junge von *Anas boschas*. 26. *Garrulus glandarius* teilweise noch in Flügen.

Mai 6. *Turdus viscivorus* Nest mit 3 flüggen Jungen. 17. *Totanus hypoleucus* in meinem Garten; vorher niemals beobachtet.

Herbstzug 1906.

Juli 24. *Tringa subarcuata* ♂ von der Insel Texel. Habe Vögel dieser Art schon mehrmals im Hochsommer erhalten; sind entweder recht frühe Zugvögel, oder nicht gepaarte, herumschweifende Exemplare.

August 5. Noch ein *Micropus apus*, am nächsten Tage noch ein Stück. 7 *Vanellus vanellus* → SW. 9. Erster *Accipiter nisus*; abends eine *Caprimulgus europaeus*. 27. Zwei *Scolopax rusticola*, vielleicht hier ausgebrütete Exemplare; für Zugschnepfen beispiellos früh. 29—31. *Sylvia sylvia*, *Anthus pratensis* und *Pratincola rubetra* häufig.

September 7. Viele *Hirundo rustica*, keine *Chelidonaria urbica*, weil die hiesigen schon fortgezogen sind. 8. Sehr viele *Muscicapa grisola*. *Limosa lapponica* ♂ juv. Auf den Äckern massenhaft *Motacilla flava*, *Saxicola oenanthe* und *Alauda arvensis*. 9. Viele *Hirundo rustica*, keine *Chelidonaria urbica*. 10. Wenig *Hirundo rustica* und *Muscicapa grisola*. 13. *Hirundo rustica* sammelt sich am Kirchturme. Keine *Chelidonaria urbica*. Noch 2 *Muscicapa grisola*. Erste *Muscicapa atricapilla* (brütet hier nicht); 3 *Turtur turtur*. 14. *Micropus apus*, jedenfalls verspätete Durchzügler. 16. Viele *Hirundo rustica* und wenig *Chelidonaria urbica*; 3 *Muscicapa grisola*, welche noch am folgenden Tage hier waren. 17. Überall viele *Hirundo rustica*;

rustica; utolsó *Turtur turtur*. 18. Első *Buteo buteo*. 19. *Hirundo rustica* mindenütt, *Chelidonaria urbica* nincs; sok *Motacilla alba*. 20. Sok *Hirundo rustica* és *Chelidonaria urbica*; sok esapat → DNy. 21. Sok *Hirundo rustica*, *Chelidonaria urbica* nincs. 22. Sok *Hirundo rustica*, 3 *Muscicapa grisola*. 29. Kezdődik *Garrulus glandarius* vonulása.

Október 1. 2 *Hirundo rustica*. 3. Sok *Hirundo rustica*. 4. szintén: első átvonuló *Fringilla coelebs*. 5. *Fringilla coelebs* tömegesen vonul, *Sturnus vulgaris* és *Alauda arvensis* kevésbbé. 6. Első *Corvus cornix*; még mindig sok *Hirundo rustica*. 8. *Fringilla coelebs* ezrivel; első *Turdus iliacus*; *Sturnus vulgaris*; *Ruticilla tithys* (ezt a fajt itt még sohase láttam). 9. *Regulus ignicapillus*. 10. Még mindig néhány *Hirundo rustica*; *Corvus cornix* és *frugilegus*, továbbá *Sturnus vulgaris* vonulnak. 11. Tömegesen vonulnak: *Sturnus vulgaris*, *Fringilla coelebs*, *Alauda arvensis*, *Corvus cornix*, *Anthus trivialis* és *pratensis*. 12. Néhány *Hirundo rustica*. 14. *Turdus viscivorus*. 15. *Fringilla coelebs* vonul; 2 *Hirundo rustica*. 18. Sok *Turdus iliacus*. 19. Sok *Fringilla coelebs*, *Alauda arvensis* és *Sturnus vulgaris* vonul. 20. Utolsó *Motacilla alba* és *Hirundo rustica*; sok *Sturnus vulgaris*, elég *Alauda arvensis*. 23. Sok *Alauda arvensis* vonul, úgyszintén *Sturnus vulgaris*, *Fringilla coelebs*; 30 *Chrysomitris spinus* (elsők) *Procellaria leucorrhoea*. 24. *Dendrocopus minor*; *Rallus aquaticus* és *Asio otus* átvonulóban. 25. Csak néhány *Corvus frugilegus* látható. 29. *Alauda arvensis*, *Turdus iliacus*, *Sturnus vulgaris* és *Fringilla coelebs* vonul. 30. *Falco peregrinus* juv. 31. *Stercorarius parasiticus*. Sok madár vonul, így *Chrysomitris spinus*, *Corvus cornix* és *frugilegus*, *Fringilla coelebs*; 1 *Accipiter nisus*.

November 3. *Numenius arcuatus* és *Scelopax rusticola* gyakori. 4. Első *Turdus pilaris*; *Numenius arcuatus* vonul. 5. Sok *Scelopax rusticola*. 13. *Tringa maritima*. 14. *Charadrius morinellus* és *Archibuteo lagopus*. 20. 10 *Sturnus vulgaris* → DNy. 27—30. Naponkint *Chrysomitris spinus*.

December 3. *Phalaropus fulicarius* és 2 *Procellaria leucorrhoea*. 5. *Larus minutus*, *Stercorarius pomatorhynchus*, *Procellaria leucorrhoea*, *Phalaropus fulicarius*: fehértarka *Turdus*

letzte *Turtur turtur*. 18. Erster *Buteo buteo*. 19. *Hirundo rustica* überall, *Chelidonaria urbica* nirgends; viele *Motacilla alba*. 20. *Hirundo rustica* und *Chelidonaria urbica* zahlreich; viele Flüge nach → SW. 21. Viele *Hirundo rustica*, keine *Chelidonaria urbica*. 22. Viele *Hirundo rustica*, 3 *Muscicapa grisola*. 29. Zug von *Garrulus glandarius* fängt an.

Oktober 1. 2 *Hirundo rustica*. 3. Viele *Hirundo rustica*. 4. ebenfalls; erste Durchzügler von *Fringilla coelebs*. 5. *Fringilla coelebs* zieht massenhaft, *Sturnus vulgaris* und *Alauda arvensis* weniger. 6. Erste *Corvus cornix*; noch immer viele *Hirundo rustica*. 8. *Fringilla coelebs* zu Tausenden; erste *Turdus iliacus*; *Sturnus vulgaris*; *Ruticilla tithys* (diese Art hier noch nie beobachtet). 9. *Regulus ignicapillus*. 10. Noch immer einige *Hirundo rustica*; *Corvus cornix*, *frugilegus* und *Sturnus vulgaris* ziehen. 11. Starker Zug von *Sturnus vulgaris*, *Fringilla coelebs*, *Alauda arvensis*, *Corvus cornix*, *Anthus trivialis* und *pratensis*. 12. Einige *Hirundo rustica*. 14. *Turdus viscivorus*. 15. *Fringilla coelebs* zieht; 2 *Hirundo rustica*. 18. Viele *Turdus iliacus*. 19. Viele *Fringilla coelebs*, *Alauda arvensis* und *Sturnus vulgaris* ziehen. 20. Letzte *Motacilla alba* und *Hirundo rustica*; viele *Sturnus vulgaris*; *Alauda arvensis* ziemlich. 23. Viele *Alauda arvensis* ziehen, ebenso *Sturnus vulgaris* und *Fringilla coelebs*: 30 *Chrysomitris spinus* (die ersten). *Procellaria leucorrhoea*. 24. *Dendrocopus minor*; *Rallus aquaticus* und *Asio otus* durchziehend. 25. Nur einzelne *Corvus frugilegus* sichtbar. 29. *Alauda arvensis*, *Turdus iliacus*, *Sturnus vulgaris* und *Fringilla coelebs* ziehen. 30. *Falco peregrinus* juv. 31. *Stercorarius parasiticus*. Viele Vögel ziehen. *Chrysomitris spinus*, *Corvus cornix* und *frugilegus*, *Fringilla coelebs*; 1 *Accipiter nisus*.

November 3. *Numenius arcuatus* und *Scelopax rusticola* häufig. 4. Erste *Turdus pilaris*; *Numenius arcuatus* durchziehend. 5. Viele *Scelopax rusticola*. 13. *Tringa maritima*. 14. *Charadrius morinellus* und *Archibuteo lagopus*. 20. 10 *Sturnus vulgaris* → SW. 27—30. Täglich *Chrysomitris spinus*.

Dezember 3. *Phalaropus fulicarius* und 2 *Procellaria leucorrhoea*. 5. *Larus minutus*, *Stercorarius pomatorhynchus*, *Procellaria leucorrhoea*, *Phalaropus fulicarius*: weissgefleckte

merula. 6. *Anas penelope* × *Dafila acuta* ♂. 11. *Turdus musicus*. 13. *Anas penelope* × *Dafila acuta* ♂. 18—22. Naponként *Turdus pilaris*. 27. Sok *Turdus viscivorus*, *pilaris*, *iliacus* és *merula*; *Chrysomitris spinus*. 28. *Sturnus vulgaris*, *Anthus pratensis*.

Turdus merula. 6. *Anas penelope* × *Dafila acuta* ♂. 11. *Turdus musicus*. 13. *Anas penelope* × *Dafila acuta* ♂. 18—22. Täglichs *Turdus pilaris*. 27. Viele *Turdus viscivorus*, *pilaris*, *iliacus* und *merula*; *Chrysomitris spinus*. 28. *Sturnus vulgaris*, *Anthus pratensis*.

Tavaszi vonulás 1907. — Fröhjahrszug 1907.

Febr. 24. *Turdus musicus*.
 Mart. 4. *Vanellus vanellus*.
 „ 17. *Motacilla alba*.
 „ 21. *Dendrocopus minor*.
 „ 24. *Phylloscopus acredula*.
 „ 29. *Columba oenas*.
 „ 30. *Hirundo rustica*.
 Apr. 12. *Phylloscopus trochilus*.
 „ 20. *Anthus trivialis*.
 „ 22. *Luscinia luscinia*.

Apr. 25. *Cannabina cannabina*.
 Mai. 4. *Micropus apus*.
 „ 5. *Chelidonaria urbica*.
 „ 5. *Turtur turtur*.
 „ 6. *Sylvia atricapilla*.
 „ 6. „ *simpler*.
 „ 7. *Cuculus canorus*.
 „ 7. *Muscicapa grisola*.
 „ 13. *Oriolus oriolus*.
 „ 13. *Hypolais hypolais*.

Kiegészítő jegyzetek.

Január 3. Telelő *Turdus musicus*. 4. *Coccothraustes coccothraustes* és *Turdus viscivorus*. 5. *Phalacrocorax graculus* ♂, az első példány, a mióta gyűjtök; ugyancsak az Északi-tenger partjáról kaptam egy öreg példány *Fratercula arctica* t. 7. *Turdus iliacus*. 8. 15 *Chrysomitris spinus*. 24. Ettől a naptól kezdve naponként megjelenik *Turdus iliacus*, *viscivorus* és *pilaris* a kertemben. 27. *Chloris chloris*: a faluban egy *Fulica atra*, mely fajt itt még nem figyeltem meg. 31. Első *Sturnus vulgaris*.

Február 13. *Larus canus* a házamnál. 18. *Chrysomitris spinus*. 24. *Columba palumbus* szól. 20. *Fringilla coelebs* szól. *Colacus monedula* és *Corvus frugilegus* este → ÉK.

Márczius 1. *Accentor modularis* énekel. 4. *Turdus merula* énekel. 7. Sok *Vanellus vanellus* vonul; kezdődik *Corvus cornix* elvonulása 15. *Larus ridibundus*. 17—23. *Turdus iliacus* nagyszabású átvonulása; az eljett példányok mind a közönséges északkeleti fajhoz tartoznak.

Április 3. Első *Vanellus vanellus* tojás. 7. *Aegithalus caudatus* párban. 10. Két *Tur-*

Ergänzende Notizen.

Januar 3. Überwinternde *Turdus musicus*. 4. *Coccothraustes coccothraustes* und *Turdus viscivorus*. 5. *Phalacrocorax graculus* ♂, das erste Exemplar, seit ich sammle; ebenfalls von der Nordseeküste erhielt ich auch ein Exemplar von *Fratercula arctica*. 7. *Turdus iliacus*. 8. 15 *Chrysomitris spinus*. 24. Von diesem Datum an erscheinen in meinem Garten täglich *Turdus iliacus*, *viscivorus* und *pilaris*. 27. *Chloris chloris*: im Dorfe eine *Fulica atra*, eine Art, die ich hier noch niemals konstatierte. 31. Erster *Sturnus vulgaris*.

Februar 13. *Larus canus* bei meinem Hause. 18. *Chrysomitris spinus*. 24. *Columba palumbus* gurrte zuerst. 20. *Fringilla coelebs* schlägt, *Colacus monedula* und *Corvus frugilegus* ziehen abends → NO.

März 1. *Accentor modularis* singt. 4. *Turdus merula* singt. 7. *Vanellus vanellus* ziehend; Abzug von *Corvus cornix* fängt an. 15. *Larus ridibundus*. 17—23. Grossartiger Durchzug von *Turdus iliacus*: die erlegten Exemplare erweisen sich alle als der gewöhnlichen nordöstlichen Form angehörend.

April 3. Erste Eier von *Vanellus vanellus*. 7. *Aegithalus caudatus* gepaart. 10. Zwei

Turdus musicus kotel; *Turdus iliacus* még mindig vonul. 14. *Turdus merula*-tojások; utolsó *Corvus cornix*. 18. *Cyanocitta leucozyana* ♂. 22. *Anas boschas* 5 fiókával. *Erithacus rubecula*-fészek 3 tojással. 27. *Columba palumbus* egynapos fiókája; *Turdus pilaris* vonul.

Május 13. *Turdus musicus* szárnyrakelt fiókák. *Caprimulgus europaeus*. *Lanius senator* ♂ és ♀ Limburgból.

Őszi vonulás 1907.

Július 13. *Cuenulus caenorus* utolsó szólása. 25. *Micropus apus* gyülekezik; *Perdix perdix* 10 tojáson ül. 27. *Tringa temmincki* Texel szigetéről. 30. *Perdix perdix* fiókák kikeltek. 31. *Micropus apus* már csak 2 drb., Haagban még sok.

Augusztus 8., 13. *Totanus ochropus*, itt ritka. 15. Első *Accipiter nisus*: ez kezdi meg a ragadozóvonulást, mely az idén igen jelentékeny volt. 27. Utolsó *Micropus apus*.

Szeptember 13. *Hirundo rustica* és *Chelidonaria urbica* gyülekeznek. 20. 2 *Falco subbuteo*. 22. Sok *Chelidonaria urbica*, ellenben *Hirundo rustica* nincs, 2 *Motacilla alba*. 30. *Chelidonaria urbica*, *Falco merillus* vonulása.

Október 1. *Sturnus vulgaris* és *Vanellus vanellus* vonul; 5 *Accipiter nisus*. 3. Néhány *Chelidonaria urbica*, 1 *Caprimulgus europaeus*, 1 *Motacilla alba*. 4. Utolsó *Chelidonaria urbica*, sok *Motacilla alba*. 9. Első *Chrysomitris spinus*, *Sturnus vulgaris* vonulás. 10. Igen sok *Sturnus vulgaris*, kevés *Fringilla coelebs* vonul. *Nucifraga caryocatactes macrorhynchus* és fehéren tarkázott *Turdus torquatus*. 11. Első 6 *Corvus cornix*, *Sturnus vulgaris*. 12—16. Madár nincs; *Charadrius aprincarius* parciális albinóját kaptam. 17. *Sturnus vulgaris*. 22. *Turdus iliacus*. *Sturnus vulgaris* és *Fringilla coelebs* vonulás. 29. *Corvus frugilegus* és *cornix*, *Sturnus vulgaris* és *Fringilla coelebs* vonulnak.

Október hó egész folyamán igen sok ragadozó vonult, többnyire *Falco merillus* és *Cerchneis tinnunculus*, de különösen *Accipiter*

Turdus musicus brüten; *Turdus iliacus* zieht noch immer. 14. Eier von *Turdus merula*, letzte *Corvus cornix*. 18. *Cyanocitta leucozyana* ♂. 22. *Anas boschas* mit 5 Jungen. Nest von *Erithacus rubecula* mit 3 Eiern. 27. Ein Tag altes Junges von *Columba palumbus*; *Turdus pilaris* zieht.

Mai 13. Ausgeflogene Junge von *Turdus musicus*, *Caprimulgus europaeus*, *Lanius senator* ♂ und ♀ aus Limburg.

Herbstzug 1907.

Juli 13. Letzter Ruf von *Cuenulus caenorus*. 25. Ansammlung von *Micropus apus*; *Perdix perdix* brüetet auf 10 Eiern. 27. *Tringa temmincki* von der Insel Texel. 30. Jungen von *Perdix perdix* ausgekrochen. 31. *Micropus apus* hier noch zwei, in Haag in grosser Menge.

August 8., 13. *Totanus ochropus*, hier selten. 15. Erster *Accipiter nisus*: dieser eröffnet den Raubvogelzug, der heuer ein ganz bedeutender war. 27. Letzter *Micropus apus*.

September 13. Ansammlung von *Hirundo rustica* und *Chelidonaria urbica*. 20. Zwei *Falco subbuteo*. 22. Viele *Chelidonaria urbica*, aber keine *Hirundo rustica*; 2 *Motacilla alba*. 30. Zwei *Chelidonaria urbica*, Zug von *Falco merillus*.

Október 1. Zug von *Sturnus vulgaris* und *Vanellus vanellus*; 5 *Accipiter nisus*. 3. Einige *Chelidonaria urbica*, 1 *Caprimulgus europaeus*, 1 *Motacilla alba*. 4. Letzte *Chelidonaria urbica*, viele *Motacilla alba*. 9. Erster *Chrysomitris spinus*, Zug von *Sturnus vulgaris*. 10. Sehr viele *Sturnus vulgaris*, wenige *Fringilla coelebs* ziehen. *Nucifraga caryocatactes macrorhynchus* und weissgefleckte *Turdus torquatus*. 11. Erste *Corvus cornix*, 6 Stück; *Sturnus vulgaris*. 12—16. Keine Vögel; partiellen Albino von *Charadrius aprincarius* erhalten. 17. *Sturnus vulgaris*. 22. Zug von *Turdus iliacus*, *Sturnus vulgaris* und *Fringilla coelebs*. 29. Zug von *Corvus frugilegus*, *cornix*, *Sturnus vulgaris* und *Fringilla coelebs*.

Während des ganzen Monates Oktober fand ein zahlreicher Raubvogelzug, zumeist von *Falco merillus* und *Cerchneis tinnunculus*, und

nisus. Rigó kevesebb volt, mint más években, evvel szemben azonban *Nucifraga* ismét gyakori volt. Ezek a megfigyelések meggyeznek THIENEMANNNAK ugyanerre az időközre vonatkozó megfigyeléseivel (Orn. Monatsber. 1908, p. 6). Ritka vonuló is akadt, így 26-án *Aquila maculata clanga* ♂.

Novemberről kevés a följegyezni való. *Scelopax rusticola* elég gyakori volt, más fajok kevésbbé. 12-én *Oedienemus oedienemus* és teljesen fehér *Phasianus colchicus* ♀ került hozzám. Igen gyakori volt *Columba palumbus*, föltünő ritkán mutatkozott *Garrulus glandarius* daczára a jó makktermésnek.

Deczember 3. *Turdus musicus*. 30. 13 darab *Ardea cinerea*: ez a faj évenként több példányban is telet nálunk hó és fagy daczára.

vor allem von *Accipiter nisus* statt. Drosseln weniger, wie in anderen Jahren, dagegen *Nucifraga* wiederum einmal recht häufig. Diese Beobachtungen decken sich mit THIENEMANN'S Beobachtungen für denselben Zeitraum (Orn. Monatsber. 1908 p. 6). Auch einen seltenen Gast hatten wir, so am 26. einen *Aquila maculata clanga* ♂.

Vom **November** ist nicht viel zu verzeichnen. *Scelopax rusticola* war ziemlich häufig, andere Arten weniger. Am 12. erhielt ich einen *Oedienemus oedienemus* und eine reinweisse *Phasianus colchicus* Henne. Sehr häufig war *Columba palumbus*, auffallend selten zeigte sich *Garrulus glandarius* trotz des reichlichen Eichelertrages.

Dezember 3. *Turdus musicus* 30. 13 Stück *Ardea cinerea*: diese Art überwintert jedes Jahr in mehreren Exemplaren trotz Schnee und Eis.

Tavaszi vonulás 1908. — Fröhjahrszng 1908.

Febr. 12. *Turdus musicus*.
 „ 12. *Vanellus vanellus*.
 Mart. 15. *Emberiza citrinella*.
 „ 20. *Motacilla alba*.
 „ 20. *Columba oenas*.
 „ 24. *Phylloscopus acredula*.
 „ 24. *Pyrrhula pyrrhula europaea*.
 „ 31. *Hirundo rustica*.
 Apr. 9. *Ciconia ciconia*
 „ 24. *Phylloscopus trochilus*.
 „ 28. *Luscinia luscinia*.
 „ 30. *Cuculus canorus*.

Apr. 30 *Muscicapa atricapilla*.
 Mai. 1. *Chelidonaria urbica*.
 „ 1. *Sylvia atricapilla*.
 „ 2. *Anthus trivialis*.
 „ 2. *Turtur turtur*.
 „ 3. *Muscicapa grisola*.
 „ 4. *Ruticilla phoenicea*.
 „ 4. *Sylvia sylvia*.
 „ 4. *Micropus apus*.
 „ 4. *Sylvia simplex*.
 „ 5. *Oriolus oriolus*.

Kiegészítő jegyzetek.

Január 1. Számtalan *Columba palumbus* telet. 3. *Turdus iliacus* és *merula*, továbbá *Fringilla coelebs*. 4. Egy-két *Ardea cinerea* egész télen át itt volt; kertemben egy *Dendrocopus minor*. 7. 40 *Chrysomitris spinus*. 23. *Totanus ochropus*.

Február 3. *Sturnus vulgaris* kis csapatokban. 8. Megfagyott *Botaurus stellaris*. 13. *Turdus musicus* tegnap érkezett, ma énekel. 14. *Columba palumbus* első búgása. 18. *Turdus merula* énekel.

Ergänzende Notizen.

Januar 1. Unzählige *Columba palumbus*. 3. *Turdus iliacus* und *merula*, sowie *Fringilla coelebs*. 4. Ein-zwei *Ardea cinerea* waren den ganzen Winter hier; in meinem Garten ein *Dendrocopus minor*. 7. 40 *Chrysomitris spinus*. 23. *Totanus ochropus*.

Februar 3. *Sturnus vulgaris* in kleinen Flügen. 8. Erfrorener *Botaurus stellaris*. 13. *Turdus musicus* gestern angekommen, singt heute. 14. Erstes Rucksen von *Columba palumbus*. 18. *Turdus merula* singt.

Márczius 3. *Fringilla coelebs* először szól.
16. Sok *Vanellus vanellus*. **19.** *Anas boschas*
 12 tojáson. **21.** *Corvus cornix* sok → ÉK.
22—28-ig *Corvus cornix* mindig kevesebb.
30. *Corvus cornix* szórványos; *Turdus pilaris*;
Motacilla alba ♀ is megérkezett; *Turdus*
musicus fészket rak.

Április 6. *Corvus cornix* 1 darab; 2 *Tur-*
mus musicus-fészkek, az egyikben 4 tojás.
9. Sok *Hirundo rustica* érkezett. **14.** *Anas*
boschas 10 fiókával; *Turdus merulanak* két
 tojása van. **16.** Megérkezett a másik gólya
 is. **17.** *Corvus cornix* 1 darab → ÉK. **19.** Öt
Coccothraustes coccothraustes; itt voltak néhány
 napon át. **29.** *Columba palumbus* fiókák.

Május 4. *Muscicapa collaris*, az első pél-
 dány, a mely friss állapotban erről a vidék-
 ről a kezembe került.

Őszi vonulás 1908.

Az itt tartózkodó gólyapár éppen úgy, mint
 a múlt évben is, ezidén sem fészkelte. **Aug.**
15-én láttam utoljára párjával, **24-én** már
 csak egy példány volt itt.

Chelidonaria urbica szeptember 15-én.
Hirundo rustica 17-én vonult el.

Október 2. Első *Turdus pilaris* és *Buteo*
buteo. **9.** Első *Corvus cornix*.

November 3. *Charadrius dominicus fulvus*
 ad. ♀ gyűjteményemnek ez a harmadik. Hol-
 landiában elejtett példánya. November havá-
 ban alig volt *Columba palumbus*, mert se a
 tölgy, se a bükk nem hozott makktermést.
15-én 4 darabot láttam. **20-án** pedig kettőt.
 Ezen a napon az Északi-tenger partjáról a
 következő madarakat kaptam: több *Procel-*
laria leucorhoa, 2 *Phalaropus fulicarius*,
 1 *Tringa maritima*.

December havában *Columba palumbus*
 nagyobb számban mutatkozott, 3-án 12 darab
 hált a kertemben. A hónap végén a környé-
 ken sok *Alauda arvensis* és *Sturnus vulgaris*,
 valamint egy *Carduelis carduelis*.

März 3. Erster Schlag von *Fringilla coelebs*.
16. Viele *Vanellus vanellus*. **19.** *Anas boschas*
 brütet auf 12 Eiern. **21.** Viele *Corvus cornix*
 → NO. **22—28.** *Corvus cornix* abnehmend.
30. *Corvus cornix* einzeln; *Turdus pilaris*;
Motacilla alba ♀ auch angekommen; Nestbau
 von *Turdus musicus*.

April 6. *Corvus cornix* 1 Stück; zwei
 Nester von *Turdus musicus*, das eine mit
 4 Eiern. **9.** Viele *Hirundo rustica* angekom-
 men. **14.** *Anas boschas* mit 10 Jungen; *Tur-*
mus merula-Nest mit 2 Eiern. **16.** Ankunft
 des zweiten hiesigen Storches. **17.** Eine *Cor-*
vus cornix → NO. **19.** 5 *Coccothraustes cocco-*
thraustes, welche sich einige Tage lang
 hier aufhielten. **29.** Junge von *Columba pa-*
lumbus.

Mai 4. *Muscicapa collaris*, das erste Stück,
 welches ich jemals frisch erhalten habe.

Herbstzug 1908.

Das hiesige Storchpaar hat in diesem Jahre
 ebenso wenig, wie im vorigen, hier gebrütet.
 Zuletzt sah ich sie zu zweien am **15. August**,
 am **24.** war nur mehr ein Exemplar hier.

Chelidonaria urbica verschwand am **15.**
September, *Hirundo rustica* am **17.**

Október 2. Erste *Turdus pilaris* und *Buteo*
buteo. **9.** Erste *Corvus cornix*.

November 3. *Charadrius dominicus fulvus*
 ad. ♀, das dritte in Holland erbenete Exem-
 plar meiner Sammlung. Im Monate November
 waren kaum einige *Columba palumbus* zu
 sehen, weil weder Eiche noch Buche heuer
 Früchte getragen hatten. Am **15.** sah ich
 4 Stück, am **20.** sogar nur zwei. An diesem
 Tage erhielt ich von der Nordseeküste fol-
 gende Vögel: mehrere *Procellaria leucorhoa*,
 zwei *Phalaropus fulicarius*, einen *Tringa ma-*
ritima.

Im **Dezember** zeigte sich *Columba palum-*
bis in grösserer Anzahl; am **3.** schliessen
 12 Stück in meinem Garten. Ende des Mo-
 nates waren in der Umgebung viele *Alauda*
arvensis und *Sturnus vulgaris*, sowie ein
Carduelis carduelis zu sehen.

Tavaszi vonulás 1909. — Fröhjahrszug 1909.

Febr. 27. *Turdus musicus*.
 Mart. 11. *Columba oenas*.
 „ 14. *Motacilla alba*.
 „ 18. *Vanellus vanellus*.
 „ 23. *Emberiza citrinella*.
 „ 26. *Ciconia ciconia*.
 „ 30. *Hirundo rustica*.
 Apr. 3. *Phylloscopus acredula*.
 „ 15. „ *trochilus*.
 „ 15. *Anthus trivialis*.
 „ 16. *Chelidonaria urbica*.
 „ 19. *Luscinia luscinia*.

Apr. 19. *Ruticilla phoenicura*.
 „ 22. *Cuculus canorus*.
 „ 22. *Turdus turdus*.
 „ 22. *Sylvia atricapilla*.
 „ 26. „ *sylvia*.
 „ 26. „ *simplex*.
 „ 27. *Muscicapa grisola*.
 Mai. 5. „ *atricapilla*.
 „ 6. *Oriolus oriolus*.
 „ 8. *Micropus apus*.
 „ 19. *Hypolais hypolais*.

Kiegészítő jegyzetek.

Ardea cinerea telet; egy ízben 8 darabot láttam együtt. A lelött példányok kövérek és jó húsban voltak. gyomrukban Arvicolidamaradványok. *Columba palumbus* ezen a télen is rengeteg volt, daczára annak, hogy nem volt makktermésünk.

Január 1. Holt *Colymbus fluviatilis*. 8. Élve elfogott *Ortygometra porzana*. 9. *Totanus ochropus*. 28. *Turdus viscivorus*.

Február 4. *Chrysomitris spinus*; néhány napig voltak itt. 9. *Sturnus vulgaris* énekel. 19. Megkezdődik *Dendrocopus minor comminutus* (a hollandi kis fakopáncsok az angol formához tartoznak) átvonulása. Ez a madárfaj szórványosan késő tavaszig vonul. Főleg himeket láttam. 24. és 25-én újra *Chrysomitris spinus*. 28. *Parus atricapillus rhenanus* KLEINSCHM.

Márczius 7. *Turdus merula* első éneke. 23. *Erithacus rubecula* első éneke. 29. Megkezdett *Motacilla alba* ♀-e.

Április 11. Az első *Hirundo rustica* óta ma láttam a második példányt. 15. Rengeteg *Corvus cornix*, másnap kevesebb.

Május 7. *Anas boschas* éppen kikelt fiókák. 14. Röpitett *Turdus merula*-fiókák. 15. *Pyrrhula pyrrhula europaea*-fészek 5 küssé költött tojással.

Ergänzende Notizen.

Ardea cinerea überwinterte; einmal sah ich ihrer eine Gesellschaft von 8 Stück beisammen. Die erlegten Exemplare waren fett und wohl bei Wildpret, ihr Magen enthielt Reste von Arvicoliden. *Columba palumbus* war auch diesen Winter in Menge, trotzdem weder Eicheln noch Buchensamen vorhanden waren.

Januar 1. Ein verendeter *Colymbus fluviatilis*. 8. Lebend gefangenes *Ortygometra porzana*. 9. *Totanus ochropus*. 28. *Turdus viscivorus*.

Februar 4. *Chrysomitris spinus*, dieselben waren einige Tage lang hier. 9. *Sturnus vulgaris* singt. 19. Beginn des Durchzuges von *Dendrocopus minor comminutus* (die holländischen Vögel gehören zu der englischen Form). Diese Vögel ziehen einzeln bis spät in den Frühling hinein durch. Ich beobachtete fast nur Männchen. 24. und 25. neuerdings *Chrysomitris spinus*. 28. *Parus atricapillus rhenanus* KLEINSCHM.

März 7. Erster Gesang von *Turdus merula*. 23. Erster Gesang von *Erithacus rubecula*. 29. Ankunft der *Motacilla alba* ♀.

April 11. Seit Ankunft der ersten *Hirundo rustica* erschien eine zweite Rauchschnalbe. 15. *Corvus cornix* in Menge, am anderen Tage weniger.

Mai 7. *Anas boschas* mit eben ausgekrochenen Jungen. 14. Flüge Junge von *Turdus merula*. 15. *Pyrrhula pyrrhula europaea*-Nest mit 5 etwas angebrüteten Eiern.

Őszi vonulás 1909.

A gólyapár ez idén se fészkel; utoljára augusztus 21-én láttam 2 darabot a fészeknél; valószínűleg az idevalók voltak.

Július 16. Anyányi *Coccothraustes coccothraustes*-fióka.

Szeptember 2. *Muscicapa grisola* eteti egy fiókáját; *Sylvia simplex* anyányi fiókája. **7.** *Micropus apus*. **15-én** éppen kikelt *Columba palumbus*-fióka. **22.** Első *Chrysomitris spinus*. **24.** Amsterdam közelében lövetett *Colymbus griseigena* ♀.

Október 4. Utolsó *Motacilla alba* és *Chelidonaria urbica*. **6.** Két *Corvus corax*. **10.** *Columba palumbus*-tojáshéj, melyből a fióka éppen kikelt. **11.** Utolsó *Hirundo rustica*. Kezdődik *Fringilla coelebs* vonulása; **13-án** tömegesen voltak, **15-én** jött *Fringilla montifringilla* is. **18.** Első *Corvus cornix*, a környéken már szeptember 29-én látták az elsőt. **29.** Tömeges vonulás: varjak, többnyire *Corvus frugilegus*, ludak, pinyev, pacsirták, pityerek, seregélyek stb. A következő napon főleg varjak, rigók (különösen *Turdus pilaris* és *iliacus*) és seregélyek vonultak. Azontúl semmi; hiszen 29-én minden elment.

Columba palumbus az idén ismét gyakori; sok telél, éppen így sok *Fringilla coelebs* és *montifringilla* és különösen sok *Parus ater*.

A *Loria*-invázióról magam semmit se láttam és másoktól is csak jelentéktelen híreket kaptam róla.

November folyamán az északi partvidékről két *Stercorarius pomatorhynchus* és egy *Procellaria leucorrhhoa* jutott birtokomba.

Decemberben többször láttam kertemben egy *Turdus musicus*-t. **20.** Sok *Turdus iliacus*.

Herbstzug 1909.

Das Storchenpaar hat heuer wiederum nicht gebrütet; am 21. August sah ich am Horste zum letztenmal 2 Stück, wahrscheinlich waren es die hiesigen.

Juli 16. Flügges Junges von *Coccothraustes coccothraustes*.

September 2. *Muscicapa grisola* füttert ein Junges; flügges Junges von *Sylvia simplex*. **7.** *Micropus apus*. **15.** Eben ausgekrochenes Junges von *Columba palumbus*. **22.** Erster *Chrysomitris spinus*. **24.** In der Umgebung von Amsterdam wurde ein *Colymbus griseigena* ♀ erlegt.

Október 4. Letzte *Motacilla alba* und *Chelidonaria urbica*. **6.** 2 *Corvus corax*. **10.** Eine *Columba palumbus*-Eierschale gefunden, aus dem das Junge eben erst ausgekrochen war. **11.** Letzte *Hirundo rustica*. Zug von *Fringilla coelebs* beginnt; am **13.** massenhaft, am **15.** erschien auch *Fringilla montifringilla*. **18.** Erste *Corvus cornix*, in der Umgebung wurde die erste schon am 29. September gesehen. **29.** Massenzug von Krähen, hauptsächlich *Corvus frugilegus*, Gänse, Finken, Lerchen, Piepern, Staren usw. Am nächsten Tage zogen hauptsächlich Krähen, Drosseln (besonders *Turdus pilaris* und *iliacus*) und Stare. Darnach keine Vögel, alles war ja am 29. vorbeigeeilt.

Columba palumbus ist heuer wieder häufig; viele überwintern, ebenso viele *Fringilla coelebs* und *montifringilla*, besonders aber viele *Parus ater*.

Von der *Loria*-Invasion bemerkte ich persönlich nichts und erhielt auch nur unbedeutende Mitteilungen davon.

Im Laufe des Monats **November** erhielt ich von der Nordseeküste zwei *Stercorarius pomatorhynchus* und eine *Procellaria leucorrhhoa*.

Im **Dezember** sah ich in meinem Garten öfters *Turdus musicus*. **20.** Viele *Turdus iliacus*.

Tavaszi vonulás 1910. — Frühlingszug 1910.

Febr. 18. *Turdus musicus*.
 „ 21. *Vanellus vanellus*.
 Mart. 1. *Columba oenas*
 „ 3. *Cannabina cannabina*.

Mart. 5. *Emberiza citrinella*.
 „ 7. *Motacilla alba*.
 „ 12. *Phylloscopus acredula*.
 Apr. 13. *Hirundo rustica*.

- Apr. 15. *Phylloscopus trochilus*.
 „ 16. *Sylvia atricapilla*.
 „ 18. *Ciconia ciconia*.
 „ 19. *Cuculus canorus*
 „ 20. *Luscinia luscinia*.
 „ 23. *Ruticilla phoenicea*.
 „ 30. *Anthus trivialis*.

- Apr. 30. *Muscicapa grisola*.
 Mai. 5. *Turtur turtur*.
 „ 13. *Sylvia simplex*.
 „ 15. *Oriolus oriolus*.
 „ 16. *Chelidonaria urbica*.
 „ 22. *Micropus apus*.
 „ 24. *Hypolais hypolais*.

Kiegészítő jegyzetek.

Fringilla coelebs és *montifringilla* tömegesen teleltek s nagy számban telelt *Columba palumbus* is. *Sturnus vulgaris* rengeteg csapatokban telelt s a esókákkal együtt a réteken keresték táplálékukat. *Turdus iliacus* márczius és április hónapokban tömegesen vonult át. *Chrysomitris spinus* sokkal gyakoribb volt, mint más években.

Egyes fajok feltünő későn érkeztek, így különösen *Chelidonaria urbica*. Daezára annak, hogy nagyon vigyáztam, csak május 16-án lártam az elsőket, de akkor egyszerre sok jelent meg.

Ergänzende Notizen.

Fringilla coelebs und *montifringilla* überwinterten massenhaft, ebenso auch *Columba palumbus*. *Sturnus vulgaris* überwinterte in enorm grossen Scharen und suchte mit den Dohlen gemeinsam auf den Wiesen Nahrung. *Turdus iliacus* zog im März und April massenhaft durch. *Chrysomitris spinus* war dieses Jahr viel häufiger als sonst.

Einige Arten erschienen auffallend spät, so besonders *Chelidonaria urbica*. Obwohl ich auf diese scharf acht hatte, gelang es mir bis 16. nicht ein einziges Exemplar zu sehen, dann waren aber plötzlich ihrer mehrere da.